

43
27. júní

Lög

um

varnir gegn berklaveiki.

Vjer Christian hinn Tiundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau
með samþykki Voru:

1. gr.

Ákvæði þessara laga taka til allra tegunda berklaveikinnar, nema annað
sje tekið fram.

2. gr.

Hjeraðslæknar skulu halda bók yfir alla berklaveika, er læknir rann-
sakar í hjeruðum þeirra, hvort sem þeir sjálfir rannsaka þá eða aðrir lög-
giltir læknar.

Hinir síðartöldu eru skyldir að senda hjeraðslækni sínum tafarlaust
skýrslu um hvern berklaveikan sjúkling, er þeir sjálfir rannsaka í fyrsta sinni.
Ef um utanhjeraðssjúkling er að ræða, þá sendir hann aftur hjeraðslækni
sjúklingsins skýrsluna. Skýrslu þessa skal senda á sjerstöku eyðublaði, er þeir
fá frá heilbrigðisstjórninni. Fyrir hverja tilkynningu fá þeir 3 krónur úr ríkis-
sjóði, sem viðkomandi hjeraðslæknir greiðir þeim eftir hver áramót.

Um hver áramót skulu hjeraðslæknar senda landlækni útdrátt úr fram-
angreindri bók. Landlæknir ákveður fyrirkomulag á henni, skýrslum hjeraðs-
lækna og annara löggiltra lækna.

3. gr.

Læknar eru skyldir að gefa berklaveikum sjúklingum, er þeir rann-
saka, leiðbeiningar um og brýna fyrir þeim hvernar varúðar þurfi að gæta til
þess að veikin berist ekki á aðra.

Hjeraðslæknar skulu hafa eftirlit með og gera frekari ráðstafanir til
þess að nauðsynlegum fyrirskipunum sje framfylgt, ef þeim þurfa þykir.

4. gr.

Nú deyr berklaveikur maður, og skal þá húsráðandi tilkynna það taf-
arlaust, í kaupstöðum hjeraðslækni, en í sveitum hjeraðslækni eða sótthreins-

unarmanni. Sótthreinsunarmaður tilkynnir þá hjeraðslækni. Skal hjeraðslæknir annast um, að tafarlaust sje sótthreinsað á heimilinu herbergi þau, fatnaður og annað, er hann telur hættu geta stafað af. Þessa lausu muni má því ekki láta af hendi, hvorki til eignar nje afnota, senda í þvott eða aðgerð, nema sótthreinsaðir hafi verið.

Nú skiftir berklaveikur maður um dvalarstað, og skal þá tilkynna það á sama hátt og fyr var sagt um andlátíð. Má ekki fá öðrum til íbúðar herbergi þau, er hann flutti úr, fyr en þau hafa verið sótthreinsuð, nema hjeraðslæknir telji sótthreinsun óþarfa.

5. gr.

Enginn, sem hefir smitandi berkla, má fást við barnakenslu. Hver sá, er sækir um barnakennarastöðu, skal sýna læknisvottorð um að svo sje ekki. Vottorð þetta má ekki vera eldra en mánaðargamalt, og skal endurnýja það árlega.

Sama gildir um kennara þá, er kenna eiga í öðrum skólum, ef þá skóla sækja nemendur yngri en 14 ára. Þó getur heilbrigðisstjórnin veitt undanþágu frá þessu ákvæði að því er til þessara skóla kemur, enda sje það í samráði við og eftir tillögum skólalæknis og skólastjórnarinnar.

Enginn má taka börn til kenslu nema hann hafi til þess fengið skriflegt leyfi frá yfirvaldi, og skal það leyfi ekki veitt nema hann sýni læknisvottorð um, að hann sje ekki með smitandi berkla, og má vottorð það ekki vera eldra en mánaðargamalt. Nú er maður ráðinn á heimili til að kenna börnum, og skal húsráðandi þá heimta þetta vottorð af honum, ella verður hann brotlegur gegn lögum þessum.

Nú sýkist barnakennari af smitandi berklum, og skal hann þá tafarlaust láta af starfi sínu.

Nú sýkist maður, er barnakenslu hefir á hendi, og leikur grunur á, að um berklaveiki sje að ræða, skal þá skólanefnd, fræðslunefnd eða húsráðendur þeir, er hlut eiga að máli, tafarlaust skýra hjeraðslækni eða lækni þeim, er eftirlit hefir með skólanum, frá grun sínum. En hann ákveður, eftir rannsókn, hvort ástæða sje til að láta manninn hætta kenslu.

Hver sá læknir, sem kemst að því, að barnakennari sje sjúkur af smitandi berklum, skal skyldur að tilkynna það eftirlitslækni skólans.

Þeir barnakennarar, sem eru opinberir starfsmenn, en verða að láta af kenslu sakir sjúkleiks þessa, skulu í 2 ár fá sem biðlaun $\frac{2}{3}$ hluta launa þeirra, er þeir nutu, þegar þeir ljettu af kenslu. Biðlaun þessi greiðast af sömu aðiljum og í sömu hlutföllum sem hin fyrri launin.

Engan má ráða starfsmann við heimavistar skóla, nema hann uppfylli sömu skilyrði, sem að framan eru sett um kennara.

43

27. júní

6. gr.

Ef kennari við aðra skóla en barnaskóla er sjúkur eða sýkist af smitandi berklum, þá getur heilbrigðisstjórnin í samráði við stjórn skólans fyrirskipað, að hann hætti starfi sínu, enda leti hún fyrst álits skólalæknis eða hjeraðslæknis, ef enginn annar er læknir skólans. Nú verður kennari að láta af kenslu fyrir þessar sakir, og fer þá um biðlaun hans eins og sagt er í 5. gr.

7. gr.

Engan nemanda má taka í skóla, nema vottorð skólalæknis eða annars læknis sýni, að hann hafi ekki smitandi berklaveiki. Þó getur heilbrigðisstjórnin veitt undanþágu frá þessu ákvæði, ef alveg sjerstakar ástæður eru fyrir hendi.

Engan má heldur taka til kenslu inn á heimili, þar sem börn eru fyrir, nema læknisvottorð sýni, að hann hafi ekki smitandi berkla.

Á heimili þar sem sjúklingur er með smitandi berkla, má ekki taka barn til kenslu.

8. gr.

Nú sýkist barn af smitandi berklum meðan á námstíma stendur, og skal þá tafarlaust taka það úr skólanum. Ef kennari fær grun um slíkt, er hann skyldur til þess að gera eftirlitslækni skólans aðvart og getur til bráðabirgða vísað barninu burtu, ef læknisúrskurður fæst ekki nógu fljótt.

Hver sá læknir, sem kemst að því, að nemandi, sem gengur í skóla, er sjúkur af smitandi berklum, skal skyldur að tilkynna það tafarlaust eftirlitslækni skólans. Getur þá eftirlitslæknir vísað, sjúklingnum burt af kenslustaðnum, ef honum þykir ástæða til.

9. gr.

Engin kona má fást við ljósmóðurstörf, ef hún hefur smitandi berkla. Skal hún sýna læknisvottorð um að svo sje ekki, og ber að endurnýja vottorðið árlega. Hjeraðslæknum ber að ganga ríkt eftir, að þessu ákvæði sje framfylgt.

Nú sýkist starfandi ljósmóðir af smitandi berklum, og skal hún þá tafarlaust hætta að gegna því starfi. Ef hún er launuð af opinberu fje, þá skal greiða henni biðlaun fyrir sama tíma og á sama hátt og um getur í 5. gr.

10. gr.

Enginn má taka barn til fósturs nje dvalar, ef sjúklingur með smitandi berkla er á heimilinu. Gildir þetta ákvæði jafnt um þau börn, sem sveiturstjórnir ráðstafa og einstakir menn.

Barn, sem hefur smitandi berkla, má ekki taka á heimili, þar sem börn eru fyrir, hvorki til fósturs nje dvalar, nema börnin, sem fyrir eru, sjeu sjúk af smitandi berklum.

Sveitarstjórnir mega ekki koma fyrir börnum á öðrum heimilum en 43 þeim, sem hjeraðslæknar telja ósýkt af smitandi berklum. Sömu skyldur hafa 27. júní og forráðamenn munaðarlausra eða ómyndugra barna.

Nú kemur smitandi berklaveiki upp á heimili, þar sem barn hefur verið tekið til fósturs eða dvalar, og skal þá tafarlaust gera annað tveggja, flytja barnið eða sjúklinginn burt af heimilinu.

Ef barnið sjálfst sýkist af smitandi berklum á heimili, þar sem börn eru, skal það tafarlaust tekið af heimilinu.

Börn nefnast í lögum þessum allir, sem ekki eru fullra 14 ára, nema annað sje tekið fram.

11. gr.

Ekki má ráða starfsfólk við barnaspítala eða barnahæli, nema læknisvottorð sýni, að það hafi ekki smitandi berkla. Vottorð þetta má ekki vera eldra en mánaðar gamalt og skal endurnýja það árlega.

Konur, sem hafa smitandi berkla, mega ekki vistast á heimili, þar sem börn eru, nje fást þar við sjúkrahjúkrun.

12. gr.

Ekki má selja mjólk frá heimilum, ef sjúklingur með smitandi berkla fæst þar við kúahirðingu eða mjaltir eða fer með mjólkurílát.

Enginn sjúklingur með smitandi berkla má vinna að útsölu mjólkur eða brauðs nje starfa á rjóma- eða smjörbúum.

Banna má að sjúklingur með smitandi berkla starfi að brauðgerð, matreiðslu, matsölu á opinberum stöðum eða annarstaðar, eftir því sem til hagar og hjeraðslækni þykir ástæða til.

13. gr.

Nú sýkist maður af smitandi berklum á heimili þar sem börn eru, og skal þá tafarlaust koma sjúklingnum í burtu, nema hjeraðslæknir eða læknir heimilisins ásamt hjeraðslækni telji ástæður þannig, að börnunum geti engin smitunarhætta staðið af sjúklingnum.

Ef ekki er unt að koma sjúklingnum burt, þá skal taka börnin af heimilinu.

Skyldir eru sýslumenn, bæjarfógetar, hreppstjórar, svo og sveitarstjórnir og heilbrigðisnefndir, ef til eru, að aðstoða hjeraðslækna og sjá um framkvæmdir á fyrirskipunum þeirra, ef þeir æskja þess.

Nú vilja þeir, sem hlut eiga að máli, ekki hlýða fyrirskipunum hjeraðslæknis, og kveður hann þá sjer til aðstoðar eitthvert ofangreindra stjórnarvalda, er annast um að sjúklingurinn, ef hann er innan 16 ára, sje tafarlaust tekinn af heimilinu, ella börnin, jafnvel þótt það mæti mótspyrnu af hálfu heimilismanna. En ekki skal hjeraðslæknir fyrirskipa þess konar ráðstafanir,

- 43 nema hann telji mikla hættu á, að börnin verði fyrir smitun, enda hafi til
 27. júní þess samþykki hlutaðeigandi sveitarstjórnar eða bæjarstjórnar, og leggur hann
 ætíð þær ráðstafanir undir úrskurð heilbrigðisstjórnar ríkisins, hvort standa
 skuli til frambúðar.

Allur ferða- og flutningskostnaður, sem leiða kann af framkvæmdum
 vadboðs þessa, greiðist úr ríkissjóði.

14. gr.

Berklaveikur sjúklingur getur fengið ókeypis vist í heilsuhælum, sjúkrahúsum eða sumarhælum barna, ef hann eða sá, sem framfærsluskyldan hvílir á, er svo efnum búinn, að ætla má að hann mundi líða mikið tjón á efnahag sínum eða jafnvel verða öreigi, ætti hann að standa straum af kostnaði þeim, er af slíkri vist leiðir.

Ef sjúklingurinn dvelur í sjúkrahúsi eða heilsuhæli, sem rekið er á opinberan kostnað annan en ríkissjóðs (t. d. bæjarsjóðs, sýslusjóðs eða læknishjæraðs), en nýtur þó styrks úr ríkissjóði, þá greiðir ríkissjóður upp í meðlagskostnaðinn alt að 3 kr. fyrir hvern legudag, eða 2,25 kr., ef um börn er að ræða innan 12 ára, þó ekki meira en $\frac{3}{5}$ hluta meðlagskostnaðarins. Hin hluta meðlagskostnaðarins greiðir dvalarhjerað sjúklingsins.

Dvalar hjærað táknar í lögum þessum bæjar- eða sýslufjelag það, sem sjúklingurinn á heimili í.

Undir meðlagskostnað telst einnig lyf og læknishjálp.

Nú dvelur sjúklingurinn í sumarhæli barna, sem rekið er á þann hátt, er að framan getur, og greiðir þá ríkissjóður alt að kr. 1,50 fyrir hvern legudag, og þó ekki meira en $\frac{3}{5}$ hluta meðlagskostnaðarins, enda fer þá um hinn hluta hans sem fyr var sagt.

Nú er heilsuhæli, sjúkrahús eða sumarhæli barna ekki rekið á opinberan kostnað með ríkissjóðsstyrk, heldur eign einstakra manna, fjelaga eða stofnana, og getur þá stjórnarráðið ákveðið, að berklaveikir sjúklingar geti einnig þar fengið ókeypis vist, enda greiðist þá meðlagskostnaðurinn sem fyr var sagt.

Ef heilsuhæli eða sjúkrahús er rekið á ríkiskostnað, þá skal dvalarhjerað sjúklingsins greiða 2 kr. fyrir hvern legudag, eða kr. 1,50, ef um börn innan 12 ára er að ræða, þó ekki meira en $\frac{3}{5}$ hluta alls rekstrarkostnaðar.

Nú getur sjúklingurinn ekki fengið vist í sjúkrahúsi eða hæli, en er komið fyrir á öðru heimili samkvæmt fyrirmælum 10. og 13. gr., og greiðir þá ríkissjóður alt að kr. 1,50 fyrir hvern dag, þó ekki meira en $\frac{3}{5}$ hluta verukostnaðar. Greiðir þá dvalarhjeraðið afganginn, enda sje efnahagur sjúklingsins eins og tilskilið er um ókeypis vist í sjúkrahúsi eða hæli.

Ef heilbrigð börn eru tekin að heiman, samkvæmt fyrirmælum 13. gr., og efnahagurinn er sem fyr segir, þá greiðir ríkissjóður meðgjöf með þeim að

hálfu, þó ekki meira en 50 aura fyrir hvern dag, en dvalarhjæraðið greiðir afganginn. 43
27. júní

Dvalarhjærað sjúklingsins getur krafist endurgjalds á $\frac{2}{3}$ hlutum þess kostnaðar, sem það greiðir samkvæmt þessari grein, af bæjar- eða sýslusjóði framfærslusveitar sjúklingsins.

Stjórnarráðið getur ákveðið hámark daggjalds sjúklinga þeirra, er að framan getur, í sjúkrahúsum eða hælum, ef ástæða þykir til.

Það er skilyrði fyrir því, að berklaveikir sjúklingar geti orðið aðnjótandi styrks úr ríkis- eða sýslusjóði, að hreppsnefnd dvalarhrepps sjúklingsins sendi stjórnarráðinu skýrslu um efnahag hans. Skal hjæraðslæknir staðfesta skýrslu þesa eftir bestu vitund og jafnframt votta, að vist utan heimilis sje nauðsynleg.

Úrskurðar stjórnarráðið síðan eftir þessum gögnum, hvort sjúklingurinn sje styrkhæfur.

15. gr.

Nú er sjúklingurinn fjelagi í sjúkrasamlagi, er nýtur styrks úr ríkissjóði samkvæmt lögum nr. 39, 11. júlí 1911, um sjúkrasamlög, og skal þá samlagið greiða þann hluta meðlagskostnaðarins í sjúkrahúsi eða hæli, er annars ætti að greiðast úr sýslu- eða bæjarsjóði samkvæmt 14. gr., þó ekki lengur en sjúklingur hefir rjett til styrks samkvæmt lögum samlagsins, enda láti samlagið berklaveika sjúklinga njóta sömu rjettinda og aðra sjúklinga. Þegar greiðslutíma samlagsins er lokið, þá skal dvalarhjæraðið taka við af samlaginu, og greiða sama hluta meðlagsins þangað til sjúklingurinn fer burt úr hælínu eða sjúkrahúsinu, enda hefir þá dvalarhjæraðið sama rjett til endurgreiðslu og sagt er í 14. gr.

Um greiðslu úr ríkissjóði fer eftir ákvæðum 14. gr.

16. gr.

Engan þann styrk, sem berklaveikur sjúklingur nýtur af opinberu fje, ef hann hefir orðið styrkþurfi vegna sjúkdómsins, má telja fátækrastyrk, enda sje hann ekki afturkræfur, nema sjúklingurinn sjálfur eða aðstandendur hans sjeu þess megnugir að greiða hann að einhverju eða öllu leyti.

Undanteknir þessum hlunnindum skulu þeir sjúklingar, sem þrjóskastráti við að verða við áskorun hjæraðslæknis um dvöl í hæli eða sjúkrahúsi. Einnig þeir, sem sýna megnat kæruleysi um smitun annara manna, þrátt fyrir aðvaranir læknis.

17. gr.

Stjórnarráðið setur, í samráði við landlækni, reglur um hrákaflát og ræstingu í vinnustofum, verksmiðjum, skrifstofum, búðum, gistihúsum, samkomuhúsum, svo sem kirkjum, skólum, leikhúsum, kvikmyndahúsum, dans-

43 sölum og því um líku, opinberum byggingum og farþegaskipum. Enn fremur 27. júní reglur um flutning berklaveikra á farþegaskipum.

Heilbrigðisnefndir skulu, undir yfirlýðing hjeraðslæknis, hafa gát á því, að þessum reglum sje fylgt. Á þeim stöðum, þar sem heilbrigðisnefndir eru ekki til, skulu hreppsnefndir gera það.

Eftirlit með farþegaskipum hefir þó landlæknir sjálfur, eða annar, er heilbrigðisstjórnin setur til þess.

18. gr.

Nú þarf hjeraðslæknir að taka sjer ferð á hendur vegna fyrirmæla laga þessara, og greiðir þá sýslusjóður ferðakostnaðinn, en ríkissjóður endurgreiðir helminginn.

Kostnaður við sótthreinsanir, svo og við að útvega bækur þær og eyðublöð, er getur um í 2. gr., greiðist úr ríkissjóði.

19. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum, frá 10 til 500 krónum, og skal farið með þau sem almenn lögreglumál.

20. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 31, 23. okt. 1903, um varnir gegn berklaveiki, og önnur ákvæði, er fara í bága við lög þessi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið í Reykjavík, 27. júní 1921.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Jón Magnússon.